

Wiesław Boryś

Krakov

UDK 800.87:801.1

IZ ARHAIČNOG DOMAĆEG LEKSIKA U SJEVERNIM ČAKAVSKIM GOVORIMA

Rad primljen za tisak 31. srpnja 1984.

Arhaične značajke čakavskog narječja glavni su uzrok da čakavski leksik čuva mnogobrojne lekseme koji pripadaju slavenskoj rječničkoj baštini. Jedan dio čakavskih leksema praslavenskog podrijetla bio je u prošlosti nazočan i u drugim hrvatskosrpskim narječjima, ali se do naših dana (odnosno do novijih vremena) očuvao često samo u pojedinim čakavskim govorima. U čakavskom rječničkom blagu nisu također rijetki stari domaći leksemi koji bijahu u prošlosti pa i danas su ograničeni samo na čakavski prostor. Značajno je da su ekvivalenti takvih leksičkih čakavizama potvrđeni obično u drugim slavenskim jezicima, osobito u slavenskom jeziku te u jezicima sjevernih Slavena.

Dosadašnja su ispitivanja hrvatskoga i srpskoga te slavenskoga leksika utvrdila znatan broj čakavskih arhaizama i leksičkih čakavizama slavenskog podrijetla. Međutim, nisu naravno dosada zapaženi i ispravno objašnjeni svi takvi čakavski leksemi. Ima još leksema spomenutog tipa i u starijim, nedovoljno iskorištenim dijalektološkim i etnografskim izvorima, pa i u novijim, objelodanjenim u zadnje doba većim i manjim čakavskim rječnicima. Nedvojbeno je jedna od važnih zadaća čakavske dijalektologije te hrvatskosrpske povijesne leksikologije i etimologije određenje praslavenskoga leksičkog sloja i leksičkih arhaizama u čakavskome rječničkom blagu. Ostvarenje takvog ispitivanja bilo bi od važnosti za dublje poznavanje povijesti hrvatskosrpskoga leksika i za rekonstrukciju praslavenskoga sloja slavenskoga leksika.

U članku donosim pet priloga poznavanju ostataka arhaičnoga domaće leksika u sjevernim (istarskim, kvarnerskim i primorskim) govorima. Ti su čakavski govori (osobito istarski i kvarnerski) zadržali dosta starih domaćih

leksema, često nepoznatih na ostalome čakavskom prostoru, npr. *holjeva* (*holjev*, *hoveja*) »bječva« (Istra, Krk, Skok ER I 678), *lobzat* (*lozbat*) »cjelovati« (Cres, Skok ER II 312; glagol potvrđen također na Krku, uspor. fraze iz Vrbnika: *Lobži ter položi*, *Jarem lobzat*, Žic, ZNŽO XX 107, 117), *drešćica* »trijeska« (Vrbnik na Krku),¹ *halupa* »mala prizemna slamom pokrivena stajica« (Kastavština, također u Vitezovićevu rječniku),² *nutiti* »nuditi« (Kastavština, Krk, Primorje),³ *opuka* »opeka« (Istra, Krk, Primorje),⁴ *vrli* f. pl. »motke u tzv. gnojnom košu« (Kastavština)⁵ i dr.

1. *černi* »crvenkasto-žut, narančast«

U opisu narodnog života i narodnih običaja u Vrbniku na otoku Krku, koje je u prvim godinama 20. stoljeća opisao na mjesnom čakavskom govoru Ivan Žic, pored običnog pridjeva *čern* »crn« potvrđen je dva puta pridjev *černi* u nedvojbeno drugom značenju. U obradbi vrbničke narodne nošnje Žic spominje sklop riječi *černi rub*: »Da ženska žaluje, pozniva se po rubu i ušijuh. Na glavi nosi *černi rub*, ma ni čern, nego je červjenkasto-želt, zaboden je bil va vodu od ruja« (ZNŽO VI 46). Da je roba od korote potapana »va vodu od ruja« dobijala crvenkastu boju, svjedoči i noviji Jelenovićev podatak iz Dobrinja na Krku.⁶ Inače te obavijesti potvrđuje poljski putopisac Aleksander Sapieha, koji je 1804. god. zapazio da Krčanke »w czasie žaloby zamiast białej chustki biorą pomarańczową (u doba žalosti umjesto bijelog rupca uzimaju narančasti).⁷

Isti se pridjev nalazi i u Žićovu opisu topljenja voska. Tu je naveden sklop riječi *černi vosk*: »Pokla su siti ožeti, hiti je se va pinjatu i obisi na komoštra nad ogenj, neka se vosk rastopi, a ontrat se ga zilije va kakovgod okrut i pusti da se ohladi, pek zneme ven i spravi kraj. To se zove *černi vosk*, a ne biva čern, nego je želt« (ZNŽO XXI 30).

Te su potvrde dokaz da je vrbnički govor još početkom 20. stoljeća poznao pridjev *černi* koji je označavao, po svoj prilici, crvenkastu nijansu žute boje, odnosno crvenkastožutu, narančastu boju. Značajno je da je taj pridjev samo u ustaljenim sklopovima riječi. Jamačno su u tim sklopovima očuvani ostaci uporabe pridjeva koji je inače u govoru nestao. Dakle, održao se kao leksički ostatak u nazivlju narodne nošnje i u narodnoj vrbničkoj pčelarskoj terminologiji.

U ranije doba pridjev *černi* »crvenkastožut, narančast« morao je označavati boju i drugih predmeta. Dokazom je vrbnička izvedenica *černek* »žumance« (uspor. »Jaje je mujek, mućek, kada je već nutri zdelan pišćenec i kada je već *černek* od jaja koti kervav«, Žic, ZNŽO XXI 27). Ta je imenica u ekavskoj (krčkoj ili istarskoj) čakavštini potvrđena već u 15. stoljeću: u dva se ekavska lucidara nalazi lik *črtnak* (ili *črtnjak*) »žumance«: »Mi z zemlju plovamo v more kao *črtnak* v jaje«. ⁸ Slične nazive žutoga dijela jajeta izvedene od istog pridjeva poznaje također slovenski jezik (slov. *črtnjak*, *črtnjak*, *črtnjak*) i oba lužičkosrpski jezici.⁹

Usporedba staročakavskog lika *črtnak* i vrbničkih riječi *černek*, *černi* svjedoči da je u govoru Vrbnika suglasnički skup *-mn-* pojednostavnjivanjem izgovora zamijenjen suglasnikom *-n-* i da je *-er-* odrazom slogotvornog *r* (uspor. tamošnje likove *čern* »crn«, *červjen* »crven«, *kervav* »krvav« itd.).

Vrbnički je pridjev *černi* ostatkom staroga pridjeva *črمني, črman* »crven, crvenkast, rumen (o različitim nijansama crvene boje)«. Prema građi Akademijina rječnika taj je pridjev potvrđen od 13. do 17. stoljeća (uspor. Skok ER I 275—276). Potvrde u starijim spomenicima i relikti u onomastičkom materijalu (npr. toponimi *Črmanica, Črman dol* u Vinodolu u 15. st.) svjedoče da je u starije doba *črman* bio raširen na cijelome hrvatskom i srpskom području. Dok su ostali čakavski govori i druga hrvatskosrpska narječja tijekom razvoja izgubila taj pridjev, vrbnički je govor očuvao njegovu uporabu u stanovitim sklopovima riječi sve do početka 20. stoljeća. Nažalost, nije poznato je li pridjev *černi* održan i u suvremenome govoru gradića Vrbnika.

2. *hluditi* »lutati«

U Akademijinu rječniku (u natuknici *zahluditi*, ARj XXI 899) nalazimo obavijest da je u prošlom stoljeću Fran Kurelac zabilježio u Kastavštini imenicu *hlud* u značenju »druzgatica kojom se grožđe družga ili masti« te glagol *zahluditi* »zdruzgati, zamiješati grožđe« i »okaliti, uzmutiti vodu«. Obradivač te natuknice u ARj zapazio je da »prostom glagolu nema potvrde«.

U obimnoj Jadransovoj knjizi o Kastavštini prije drugoga svjetskog rata za imenicu *hlud* nema potvrde (možda je već izišla iz upotrebe), ali je dobro potvrđen glagol *zahlūdīt zahlūdīn* »vodu zamutiti« i »zalutati« te glagolski pridjev trpni *shlūjēn* »zamućen« (Jardas, ZNŽO XXXIX 402, 408). Ti se glagoli više puta nalaze u Jadransovu tekstu, npr. »Brižna ženska j' već puti kamo *zahludila*, aš ni znala pravega puta« (str. 331). Tu je potvrđen i prosti glagol *hluditi* samo u značenju »lutati, tumarati«, npr. »Zato Cigani nikad mira nimaju, leg po svete *hlude*« (str. 56), »Mladičen, ki po noće *hlude* po seleh, reču, da hode po frajeh« (str. 84), »On [sc. malik] ne *hludi* po noće kod mrak« (str. 108).

Značajan Kurelčev podatak dopušta objasniti glagol *hluditi* kao izvedenicu od imenice *hlud* »motka« (ta je stara domaća imenica zabilježena u istarskoj čakavštini i na kajkavskom prostoru).¹⁰ Ekvivalenti glagola *hluditi* postoje i u drugim slavenskim jezicima, npr. slov. *hloditi* »tući motkom, kocem« (: *hlod* »odrezano i očišćeno stablo srednje debljine, direk, trupac«), stječ. *zcluditi* »istučiti, izbiti« (: *chlūd, chloud* »motka), bjelorus. *odxludic'* »otjerati (npr. mačku) šibljikom« (: *xlud* »prut, šibljika; suho šiblje«).¹¹ Na osnovi takvih usporedbi može se ustvrditi da je u istarskoj (liburnijskoj) čakavštini glagol *hluditi* jamačno označavao »udarati, tući, biti motkom, kocem«. Iz toga prvobitnog značenja daje se izvesti kastavsko »tući, mastiti grožđe družgaticom« (vjerojatno iskonski u sklopu riječi *hluditi grozje* »tući, družgati grožđe kocem«; u svezi s tim i osnovna imenica *hlud* dobila je izvedeno značenje »druzgatica kojom se grožđe masti«) kao i značenje »mutiti, uzmućivati vodu« (po svojoj prilici najprije u sklopu riječi *hluditi vodu* »mlatiti, uzmućivati vodu kocem, štapom«, uspor. npr. ukrajin. *kolotyty* »biti, batinati« i »uzmućivati, praviti mutnim«). Ta su se drugotna značenja očuvala u prefiksним glagolima *zahluditi, shluditi*, dok je prosti glagol razvio posebno značenje »lutati, tumarati, skitati se« (koje je svojstveno i prefiksnom glagolu *za-hluditi*). Semantički razvoj »udarati, tući, biti« »lutati, skitati se« dobro

je potvrđen u drugim hrvatskosrpskim i slavenskim primjerima, kao hs. *batinati* »udarati batinom, biti, tući« i »skitati se, lutati«, dij. *potipati se* »skitati se« prema *tepsti* »udarati, mesti« i dr.

Točni ekvivalenti čak. *hluditi* u drugim slavenskim jezicima dopuštaju pretpostavku da bi taj glagol mogao biti ostatak stare, još praslavenske izvedenice. Međutim, budući da je tip desupstantivnih glagola s morfemom *-i-* produktivan i u pojedinim slavenskim jezicima, praslavenska drevnost razmotrenog glagola nije pouzdana. Postoji, dakle, mogućnost da je čak. *hluditi* izveden na čakavskom tlu. I u tom bi slučaju potvrđivao postojanje u čakavštini rijetke imenice *hlud*, koja svakako pripada praslavenskoj leksičkoj baštini.

3. *presližen* »nespretan«

Pridjev *presližen* »nespretan, lijen, hladan« zabilježen je u Praputnjaku (Hrvatsko primorje), gdje je nazočna i izvedena imenica *presliženac* »nespretnjaković« (RČI 154). Budući da je taj pridjev semantički osamljen u hrvatskom ili srpskom leksiku (iako je tu potvrđen srodan leksem koji pripada drugome značenjskom polju), za njegovo su podrijetlo od važnosti leksički podaci iz drugih slavenskih jezika.

Lik razmatranoga čakavskog pridjeva dokazom je da je to iskonski glagolski trpni pridjev. Pretpostavljeni glagol **presližiti* nije dosada, koliko znam, pronađen u hrvatskom ili srpskom rječničkom blagu, ali nazočnost trpnog pridjeva kaže da je morao tu postojati. Taj bi glagol bio srodan ruskoj dijalektalnoj imenici *pereslęga* (i *pereslęžina*) »omaška, propust u pređi, u platnu; ogrebotina, istrto, pohabano mjesto u platnu« (uspor. i pridjev *pereslęgovatyj* »neravan, hrapav, o dretvi, pređi«) te slovenskom dijalektalnomu pridjevu *preslęgast* »koji ima praznine, propuste, izlizana mjesta« (uspor. primjere u Pleteršnikovu rječniku: platno je *preslegasto*..., kadar se preza in se uže vidijo nitke; njiva je *preslegasta*, če ima prazna, gola mesta mej vsejanim žitom). Slov. *preslęgast* nedvojbeno je pridjev izveden s pomoću sufiksa *-ast* od imenice **preslega*, nepotvrđene u slovenskim rječnicima, koja je fonetički i jamačno semantički istovjetna s navedenom ruskom riječju.

Pretpostavljeni čakavski glagol **presližiti* (očuvan u vidu trpnoga pridjeva *presližen*) može se smatrati izvedenicom od čakavskog ekvivalenta rus. *pereslęga*, slov. **preslega*, dakle od rekonstruirane čakavske imenice **presliga* (ili slične). U tom bi slučaju glagol **presližiti* morao iskonski označavati »praviti omaške, propuste (u pređi, u platnu), oštećivati (platno i sl.)«. Iz takvog bi se etimologijskog značenja moglo lako razviti izvedeno značenje »raditi nešto nemarno, nespretno« pa »biti nemaran, ravnodušan, nespretan«. Baš takav derivacijski postupak i semantički razvoj omogućava objašnjenje upravno potvrđenog glagolskog trpnog pridjeva u značenju »nespretan, lijen, hladan«.

U prilog rekonstrukciji čakavske imenice **presliga* (iz starijeg lika **preslęga*)¹² u značenju istovjetnu ili blisku slovenskomu i ruskomu ekvivalentu (dakle »omaška, propust, oštećeno mjesto, npr. u pređi, platnu«) govori nazočan u drugom dijelu čakavskog prostora narodni zemljopisni apelativ *prislīga* »uleknutost između dva brda« (Vrgada),¹³ *prislīga* f. pored *prislīg* m. »Stelle an der sich eine Berglehne oder eine Gebirgskamm einsenken, Berg-

rječniku i u Lici),¹⁵ uspor. također toponime *Pr̃sliga*,¹⁶ *Prislig*,¹⁷ *Presliža*.¹⁸ *sattel*« (Brač),¹⁴ *pr̃slijež* f. »udolica, dolina između dva brda« (u Stulićevu Nesumnjivo je taj zemljopisni termin istovjetan etimologijski sa razmotrenim leksemom iz područja slavenskoga tkačkog nazivlja. Po svojoj prilici poznato samo na hrvatskosrpskom jezičnom području geografsko značenje »uleknutost, dolina između dva brda, sedlo« metafora poznatog i drugim slavenskim jezicima značenja »omaška, propust, propušteno, oštećeno mjesto u predi, platnu«.

Ako je ispravno predloženo objašnjenje, mora se doći do zaključka da je u hrvatskosrpskom leksikonu u prošlosti postojao refleks staroga, praslavenskoga tkačkog termina *pers(ъ)lĕg- (sths. *pr̃slĕga i, vjerojatno, *pr̃slĕgъ, *pr̃slĕžъ) u iskonskom značenju. Taj se refleks u stanovitim govorima očuvao u metaforičkom geografskom značenju (naziv omaške, propuštenog, oštećenog mjesta u predi, platnu prenesen na određen geomorfološki oblik). Samo se kod sjevernih čakavaca (u Primorju) održao reliktni tkačkog značenja u vidu izvedenog značenja »nespretan, lijen, hladan« koje je ishodom duge semantičke evolucije dobio trpni pridjev *presližĕn*, jedini ostatak desupstantivnog glagola *pr̃slīžiti.

4. *prikūljen* »pogrbljen«

U jednome svom članku raspravljao sam o čak. (Cres) *kujīt se* »šuljati se«. Taj sam glagol rastumačio kao jedini zasad poznati na hrvatskom i srpskom području ostatak praslavenskoga glagola *kuliti (se) »sagibati (se), savijati (se), grčiti (se)«, dobro potvrđena u sjevernim slavenskim jezicima.¹⁹ Nisam tada znao za čakavski lik *prikūljen* »pogrbljen«, zabilježen u Hrvatskom primorju (RČI 155). To je nedvojbeno glagolski trpni pridjev od glagola *pri-kuliti (se) »saviti (se), pogrbiti (se)«. Primorska potvrda oblika *prikūljen* kazuje ispravnost objašnjenja creskoga glagola *kujīt se* kao odraz praslavenskoga *kuliti (se) na čakavskom prostoru. Značajno je da je oblik *prikūljen* zadržao staro, iskonsko značenje, dok je creski glagol *kujīt se* primio novije, izvedeno značenje »šuljati se«.

5. *šuj* »lijevi«

Arhaični pridjev praslavenskog podrijetla *šuj* »lijevi« prema Akademijinu rječniku potvrđen je samo u nekim starim srpskim i hrvatskim tekstovima, npr. u čakavskom Korizmenjaku (1508), u Kožičića (1531), vidi ARj XVII 865. Za taj pridjev P. Skok kaže da je »potisnut u zaborav od sinonima *lijevi*. Očuvao se poimeničen u toponomastičkim i apelativnim izvedenicama« kao *šujica* »ljeвица«, toponimi, horonimi i hidronimi *Šujica* (*Suica*), prezime *Šujica* itd. (Skok ER III 421). Međutim, pridjev se *šuj* »lijevi« očuvao u apelativnom leksiku vrbničkoga govora na otoku Krku barem do početka 20. stoljeća. Dokazom je potvrda u Žicovu opisu narodnog života: »Živec... ravno z verhon od gromače je prigljen i napejan na dvi bandi, na pravu i na *šuju* (na livu), po gromači« (ZNŽO XXXIII 35). To je zasad najkasnija obavijest o uporabi razmatranog pridjeva u jednom hrvatskome ili srpskom govoru. Krčka čakavština, dakle, zadržala je pridjev *šuj* nekoliko stoljeća duže nego druga narječja.

Kao što se vidi iz navedenoga vrbničkog primjera, štokavskoj opreci *lijevi* — *desni* odgovara u govoru gradića Vrbnika opreka *livi/šuj* — *pravi*. Opreka *livi (levi)* »lijevi« — *pravi* »desni« svojstvena je i drugim sjevernočakavskim govorima, uspor. npr. »na levu al na pravu« (Beli na otoku Cresu, Bortulin, ZNŽO XXV 359), »z dvi prave, pok z dvi live nogi« (Dobrinj na Krku, Jelenović, ZNŽO XXXIII 142).²⁰ Odlika je vrbničkog govora da pored pridjeva *livi* čuva i njegov sinonim *šuj*. Budući da je u drugim mjestima Žicovih tekstova potvrđena samo opreka *livi* — *pravi* (npr. »lica... su dva, *livo* i *pravo*«, ZNŽO V 78; »od jedne *live* do jedne *prave*... deski«, ZNŽO XXI 28), može se ustanoviti da je uporaba pridjeva *šuj* bila ograničena u usporedbi sa sinonimičkim *livi*. Dakle, već oko 1900. god. *šuj* u vrbničkom govoru bijaše arhaizmom, koji se upotrebljavao u stanovitim sklopovima riječi kao *na šuju bandu* »na lijevu stranu«.

Nezapažen dosada u znanstvenoj literaturi čak. *šuj* je značajan arhaizam i za cijelo slavensko područje. Koliko se zna, očuvao se još u slovenskom govoru u Reziži (*šuj* »lijevi« u Pleteršnikovu rječniku). U drugim suvremenim slavenskim jezicima postoje samo izvedeni od tog pridjeva derivati ili relikti kao ukrajinski prilog *šuj-bič* »na lijevu stranu«.

KRATICE

ARj — Rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika (izd. JAZU), I-XXIII, Zagreb, 1880—1976.

RČI — Z. Turina, A. Šepić-Tomin, Rječnik čakavskih izraza. Područje Bakarca i Škrljeva, Rijeka 1977.

Skok ER — P. Skok, Etimologijski rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika, I—IV, Zagreb 1971—1974.

ZNŽO — Zbornik za narodni život i običaje Južnih Slavena, Zagreb 1896.

BILJEŠKE

¹ W. Boryś, Przyczynki do rekonstrukcji zasięgów wyrazów prasłowiańskich, Rocznik Slawistyczny XLVI (u tisku).

² W. Boryś, Z geografii wyrazów słowiańskich, Slavia Occidentalis 34, Poznań 1977, 1—2.

³ W. Boryś, Przyczynki do geografii wyrazów słowiańskich, Slavia Occidentalis 36, Poznań 1979, 26—27.

⁴ W. Boryś, Prilozi srpskohrvatskoj etimologiji, Zbornik za filologiju i lingvistiku XXV/2, Novi Sad 1982, 11—13.

⁵ W. Boryś, O dwu starych słowiańskich leksemach z zakresu wyrobów z drewna, Studia z Filologii Polskiej i Słowiańskiej XXIV (u tisku).

⁶ I. Jelenović, Etnološki prilozi iz Dobrinja na otoku Krku, ZNŽO XL, 1962 (pretisak u: P. Šimunović, R. Olesch, Čakavisch-deutsches Lexikon, III: Čakavishe Texte, Köln—Wien 1983, 212): »Potla... za još monju žalost robu požočivali. Za požotit su robu kuhali va vodi, va ku su najpre stavjali žili od ruja. Odo toga je kolur hita malo na čovjenasto, a za šćeto žoto su umakali robu va kuhanu vodu od žafrana«.

⁷ A. Sapięha, Podróże w krajach słowiańskich odbywane (izd. T. Jabłoński), Wrocław 1983, 60.

⁸ Uspor. W. Boryś, Budowa słowotwórcza rzeczowników w tekstach czakawskich XV i XVI w., Wrocław 1969, 68.

⁹ Vidi Słownik prasłowiański, II, Wrocław 1976, 224—225.

¹⁰ ARj III 639; Skok ER I 672; W. Boryś, Prilozi proučavanju ostataka arhaičnog slavenskog (praslavenskog) leksika u kajkavštini, Hrvatski dijalektološki zbornik VI, Zagreb 1982, 72—73.

¹¹ Uspor. Etimološki slovar' slavjanskih jazykov, VIII, Moskva 1981, 37: *xloditi (bez čakavskog ekvivalenta!).

¹² O rekonstruiranom praslavenskom liku i etimologiji leksema vidi npr. M. Vasmer, Russisches etymologisches Wörterbuch, II, Heidelberg 1955, 340; J. Schütz, Die geographische Terminologie des Serbokroatischen, Berlin 1957, 9 i 29—30; L. V. Kurlina, Etimologija 1980, Moskva 1982, 183.

¹³ B. Jurišić, Rječnik govora otoka Vrgade uspoređen s nekim čakavskim i zapadnoštokavskim govorima, II dio: Rječnik, Zagreb 1973, 169.

¹⁴ M. Hraste, P. Šimunović, Čakavisch-deutsches Lexikon, I, Köln—Wien 1979, 948—949.

¹⁵ ARj XI 711; Skok ER II 282; J. Schütz, nav. mjesta. Uspor. također dij. *prisluga/prislica* (inačica sa sekundarnim sufiksom *-ica*) »stiješnjeno ulegnuće kao prolaz kopneni i morski« (P. Šimunović, Apelativne geografske oznake u vezi s morem u svjetlu arealnog proučavanja slavenskih jezika, Rasprave Zavoda za jezik 6—7, Zagreb 1980—1981, 295).

¹⁶ B. Finka, A. Šojat, Govor otoka Žirja, Rasprave Instituta za jezik 1, Zagreb 1968, 208: bok na otoku Žirju.

¹⁷ J. Schütz, nav. mjesta: iz otoka Iste.

¹⁸ ARj XI 711: naziv doline.

¹⁹ W. Boryś, Serbsko-chorwackie studia leksykalne, Zbornik za filologiju i lingvistiku XXIII/1, Novi Sad 1980, 22—23.

²⁰ Pridjev *pravi* u značenju »desni« tipičan je za sjeverne čakavske govore (uspoređ. S. Zajceva, Specifična slovenska leksika u savremenim čakavskim govorima, Prilozi proučavanju jezika III, Novi Sad 1967, 73—74). Njegovi su ekvivalenti u istom značenju poznati u stanovitim slovenskim, makedonskim i bugarskim govorima te u sjevernim slavenskim jezicima, uspoređ. N. I. Tolstoj, Iz geografii slavjanskih slov. 3. *pravij* — *levij*, Obščeslavjanskij lingvističeskij atlas (Materialy i issledovanija), Moskva 1965, 133—141.

Wiesław Boryś

FROM THE ARCHAIC LEXICON IN THE NORTHERN CHAKAVIAN SUBDIALECTS

Summary

Recent researches into the Croatian, Serbian and Slavic lexicon have established a considerable number of Chakavian archaisms and lexic Chakavianisms of Slavic origin. So far, however, not all such Chakavian lexemes have been singled out and accurately explained. There are still lexemes of that type of older origin which have not yet been studied enough from the dialectologic and ethnographic viewpoint. The same may be said about the new ones published recently in larger and smaller Chakavian vocabularies. It is beyond all question that one of the most important tasks of the Chakavian dialectology and the Serbo-Croatian historical lexicology and etymology is to determine the Proto-Slavic lexic layer and lexic archaisms in the Chakavian lexical wealth. The realization of such researches would be of great significance for a deeper understanding of the Serbo-Croatian lexical history and for the reconstruction of the Proto-Slavic layer of the Slavic lexicon.

The author has provided this paper with five supplements referring to the relics of the archaic popular lexicon in the northern (Istria, Kvarner and Littoral) subdialects. These Chakavian subdialects (Istria and Kvarner in particular) have preserved a rather great number of ancient popular lexemes, very often unknown in other Chakavian subdialects.